

" וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אַחִיו וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן וַיֵּצְאוּ לְלַכְתַּ אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן: " (נח יב-ה)

פְּרִשׁ רַש"י : שֶׁהַכְּנִיסוּם תַּחַת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה: אַבְרָהָם מִגִּיר אֶת הָאֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מִגִּיּוֹרֶת אֶת הַנְּשִׁים, וּמַעֲלָה עֲלֵיהֶם הַפְּתוּב כְּאֵלוּ עֲשָׂאִים.

דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ: כָּל הַמְּלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תוֹרָה - מַעֲלָה עֲלָיו הַפְּתוּב כְּאֵלוּ עֲשָׂאוּ, שֶׁהַמְּגַדֵּל הוּא הַנִּקְרָא אָב, וְלֹא הַמוֹלִיד. וְעוֹד הַבְּטִיחוּהוּ שִׁזְזָה וַיֵּשֶׁב בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה, וְעָלָיו נֶאֱמָר "וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד". וְגַם מִי שֶׁלֹּא זָכָה לְבָנִים שֶׁיַּעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה, יִשְׁתַּדֵּל עֲבוּר יְלָדֵי אַחֵרִים וַיָּבֹאוּ עַל שְׂכָרוֹ בְּמִשְׁלָם.

נשאלת השאלה מה פרוש ה פס' שאומר – "ואת הנפש אשר עשו בחרן" הרי נפש אי אפשר לעשות זה חלק אלוקי ממעל, שרק הקב"ה יכול לנפוח אותה באפנו. והתשובה לכך היא – שמי שרחוק מתורה ומצוות, הניצוץ של הנפש שלו רדום וברגע שנושפים על הניצוץ הוא נידלק ומתלהט ונהפך ללהבה וכך מי שמחזיר את חברו בתשובה מבעיר את נשמתו הרדומה והנפש מתעוררת ובאה לידי ביטוי ונחשב לו "כאילו" עשהו, ויש לו חלק בכל זכויותיו וידוע כל האנשים שראו ושמעו את אברהם אבינו שניצל מכבשן האש, חזרו בתשובה,

ולפי פסוק זה שנאמר "ואת הנפש אשר עשו בחרן" המילה עשו היא מלת פועל של עבר ומכאן אנו למדים שכל האנשים שחזרו בתשובה בחרן, חזרו בשאלה, אם הם היו עדיין בתשובה הפסוק היה נאמר אחרת ולא בלשון עבר שנאמר אשר "עשו" בחרן. ומכאן אנו למדים פלא גדול למרות חזרתם בשאלה עומדת לאברהם הזכות לעשיית הנפש גם אם החזיקה מעמד לחיי שעה והלקח שאנו למדים לעצמינו שמי שגורם לחברו להרהר הרחורי תשובה והאיר את נשמתו נקרא כאילו עשהו וזה שאחרי זמן מה הוא בחר לו להרדים בחזרה את נשמתו זהו כשלוננו בלבד.

ומכאן אנו למדים שכל המלמד את חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. כי הוא מביאו לחיי העולם הבא.

וכך הצטרפו כל הגרים לאברהם והיו שיירה גדולה שהיו הולכים עמו בכל עיר שהיה הולך לשם.

צונו בתורה: " קדושים תהיו" כלומר בלשון רבים. שלא תשב סגור בבית ותקדש את עצמך בלבד כי נאמר שצריך להתקדש רבים יחד עם הציבור,

ראשי תיבות צדיקים בינונים ורשעים שנאמר: ושיננת לבנך...ודיברת בס...

ועוד נאמר בפרי אבות כל מי שלומד על מנת ללמוד מעלים בידו לילמוד וללמד ובמיוחד היום שהדור חשוך צריך למסור את הנפש משל לאדם שרואה יהודי הולך וטובע בנהר עלינו לחפש אחרי אנשים היודעים לשחות בעומק המים, שמצוה להצילו ואפילו שיעלה הרבה דמים כדי שלא לעבור על לאו מהתורה לא תעמוד על דם רעך, כדאיתא בחושן משפט (סימן תכ"ו) כך לענינו צריכים לחפש אחרי דרשנים גדולים ויראי שמים היודעים למשוך לבם של ישראל לאביהם שבשמים, ופשוט גם אם רואה את חברו שחלה במחלה מסוכנת ומרוב חולשה רוצה לאכול דברים הגורמים למות חס ושלום, חייבים אנחנו בכל כוחנו למנעו מלאכול, אותו הדבר לדאבונו שבדורנו ירדה חלישת דעתם של הרבה אנשים מרוב טרדתם בהבלי הזמן נשתכח מהם תורת ה' אשר הם חייבים בקיום המצוות, ועל ידי טרדתם אין להם זמן לעיין בספר, לאט לאט הולכת הנשמה ומתרחקת מהקדושה ונכרתת נפשם מארץ החיים, ובודאי אסור לנו להתעצל, צריכים אנו להזדרז ולקיים מצוות ה' ולהציל אותם, ועל ידי כן לא יהיה חרון אף בעולם כי הקדוש ברוך הוא מאריך אפו, אבל לבסוף גובה ממנו לכן אמר קדושים תהיו אפילו שיעלה לכם דמים (כס"ף).

ישראל לסגולתו

סגלה למי שנתודע על חלי מסכן שתקפהו

סְגֻלָּה גְּדוּלָּה לְמִי שֶׁנִּתְּדַעַע עַל חֲלֵי מִסְכָּן שֶׁתִּקְפְּהוּ לוֹ אוֹ לְאַחַד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ, וְהוּא לְהַזְהֵר בְּתַחֲלַת הַחֲלִי שֶׁלֹּא יִסְפֹּר זֹאת לְשׁוּם אָדָם, כִּי אִזּוֹ יוֹתֵר בְּנִקְל לְבַטֵּל הַגְּזָרָה, וְרַק אִם חִ"ו הַחֲלִי מֵתְגַבֵּר אִזּוֹ יֵשׁ לְסַפֵּר שֶׁיִּבְקָשׁוּ עָלָיו רַחֲמִים.

וַיֵּשׁ לָזֶה מְקוֹר בְּגִמְרָא בְּרַכּוֹת (נה ע"ב): הַאי מֵאן דְּחָלִישׁ, יוֹמָא קָמָא לָא לְגַלִּי, כִּי הֵיכִי דְלֵא לְתַרְע מְזַלְיָה. דְּהֵינּוּ שֶׁלֹּא מֵיַד יִגְלָה חֲלָיו כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁבֵּר וַיִּפֹּל מְזָלוֹ.

וּמִנְבָּא בְּסִפְרֵי שׁוּמְרֵי אֲמוּנִים (מֵאֵמֶר בַּטְחוּן וְהַתְּחַזְּקוּת פֶּרֶק טו'): "וַאֲנִי הַפּוֹתֵב קִבְּלָתִי מֵאֲמֵי מוֹרְתֵי עִי"ה שֶׁקִּבְּלָה מֵאֲבוֹתֶיהָ, שָׂאֵם נִצְמַח לְאָדָם אֵיזָה חֲלָשָׁה חֲדָשָׁה חִ"ו, שֶׁלֹּא יִסְפֹּר זֹאת לְשׁוּם אָדָם אֵיזָה זְמַן, וְזֶה סְגֻלָּה שֶׁמֵּאֲלִיו יְהִי בְּטָלִים, וְזֶה בְּדוּק וּמְנַסָּה".

וְהַחֲסִיב לְכֵן, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא נוֹדַע לְרַבִּים אֵין פְּרָסוּם לְנֶס שֶׁיִּצְרַע לָזֶה הַחוֹלָה, כֵּן שָׂגַם אִם אֵינוֹ רְאוּי לְנֶס מִפְּרָסָם שֶׁכֵּן יֵשׁ קִטְרוּגִים רַבִּים עַל נֶס מִפְּרָסָם, יִתְכַּן וְרְאוּי הוּא לְנֶס נִסְתָּר, וְלָכֵן יִשְׁתַּדֵּל לְהַעֲלִים וְאִזּוֹ אֵמֶר יֵאֵמֶר לְפָנָי ה': רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲרִי אֲנִי מֵאֲמִין שָׂאִין שׁוּם טֹבַע בְּעוֹלָם, וּבְיַדְךָ לְרַפְּאוֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי, וְהִנֵּה עֲתָה עֲדִינוּ אֵין מִפְּרָסָם חֲלָי, כֵּן שָׂאִין בְּעוֹלָם מִי שֶׁיִּחַשֵּׁב שֶׁקָּרָה כָּאֵן נֶס, אֲנֵא רְפָאֵנִי רְפָאֵה שְׁלֵמָה מֵיַדְךָ הַטּוֹבָה.

(הרב יעקב ישראל לוגאסי שליטי"א)

אמת

ח. השלשול והעצירות בא על-ידי שקר.

לשמור על גדרי הצניעות (המשך)

המקילים להסתכל על האשה בעודה מציעה לו את המיטה יש לו על מה לסמוך באופן שהאשה עושה זאת מעצמה בלי שהגבר יבקש ממנה לעשות זאת, דהנה בקידושין (ע) מסופר על רב יהודה שבא לביתו של רב נחמן, ורב נחמן אמר לו: תבוא בתי ששמה 'דונג' ותשקה אותנו אספרגוס (משקה לרפואה). אמר ליה רב יהודה: אין משתמשים באשה.

והקשה בספר המקנה (שם), דלכאורה אין השימוש בא מצידו שהרי הוא לא צווה אותה להביא לו לשתות, אלא שהיא עושה בצווי אביה ואין בזה איסור, ומדוע סירב לכך רב יהודה. אלא מפני שאמרו בברכות (נ"א) כוס אספרגוס אין מחזירים אותו אלא למי שנתנו לו. אם כן, מאחר שיצטרך להחזיר הכוס לידה של דונג, לכן אמר אין משתמשים כלל. ע"כ. ומוכח מדבריו, שבאופן שאינו מצוה את האשה לשתו, אלא היא עושה זאת מעצמה, אין זה נחשב לשימוש באשה ושרי. (ר' אברהם ישראל)

משהו לנשמה

מידת הבטחון / בספר "סיפורי חסידים" מסופר הסיפור הבא:

הבעש"ט נשלח ללמוד את מידת הביטחון מזקן אחד שהיה מוכסן באחד הכפרים. יום אחד נכנס באמצע הלילה שוטר ודפק במקל עבה שלוש דפיקות על השולחן והלך לו. הבעש"ט ותלמידיו שלא הבינו את פשר הדפיקות, הסתכלו בפני הזקן וראו שהוא שמח כבתחילה. כעבור חצי שעה, אחרי התפילה, שב השוטר ודפק שוב על השולחן והסתלק.

שאל הבעש"ט את בעל הבית מה פשר הדפיקות? והוא ענה לו: זוהי התראה שעלי להביא היום לאדון את דמי החכירה שלו. אם אחרי שלוש התראות כאלו אין מביאים את הכסף, לוקח האדון בשבי את המוכסן ואת בני ביתו. שאלו הבעש"ט: "משלוותך ניכר כי הכסף בידך, אם כן, לך לפני הסעודה לשלם ואנו נמתין לך", ענה לו בעל הבית: "לפי שעה אין לי אפילו פרוטה אחת. אך מסתמא יזמין לי ה' הבה נסעוד במנוחה שהרי יש לי עוד שלוש שעות".

כתום הסעודה בא השוטר בפעם השלישית ודפק על השולחן. בעל הבית נשאר שליו. בירך ברכת המזון במתינות אחר כך לבש בגדי שבת ואמר: "עתה אלך לשלם". שאלו הבעש"ט: "האם יש לך כבר את כל הכסף הדרוש?" השיב לו בעל הבית: "עדיין אין לי אף פרוטה, אבל בודאי יזמין לי ה'".

הלך בעל הבית לדרכו. הבעש"ט ותלמידיו התייצבו על המרפסת לראות מה יקרה. לפתע ראו עגלה באה לקראת האיש. כשנפגשו החליפו ביניהם כמה מילים, והמשיכו איש לדרכו. אחרי זמן קצר נעצרה שוב העגלה. הנוסע קרא לבעל הבית שיחזור אליו והושיט לעברו סכום כסף, כאשר קרבה העגלה אל המקום בו עמדו הבעש"ט ותלמידיו, הם שאלו את בעל העגלה: "מה היה לך עם בעה"ב?" השיב להם: "הצעתני לו עסק שאקנה ממנו את היי"ש שיעשה בחורף הבא. בתחילה לא השתוויתי איתו במקח. רק אחרי שראיתי כי מתעקש הוא, ועומד במקחו והלך לדרכו, הוכרחתי לתת לו כמה שדרש. ידעתי שהוא איש ישר ונאמן. רציתי להאריך עמו כדיבור אך הוא אמר שהוא ממחר לבית האדון לתת לו את דמי החכירה".

אמר הבעש"ט לתלמידיו: "ראו כמה גדול כח הביטחון!"

בספר "אבי הישיבות" על תולדותיו של רבי חיים מוולוז'ין מסופר: חבורה מיוחדת, מוקדשת ללימוד "מידת הביטחון", היתה לר' חיים בולאז'ין. בשיעורי אמונה ובטחון שמסר לתלמידיו, לימד אותם חידושים וסיפורים מול נסיונות ומבחנים מדהימים בהנהגת ה' וגילויים מרתקים מהליכות קדשו.

נחשף ר' חיים כמחנך אמן ופדגוג מעולה, ומעל הכל כאיש קדוש וטהור, צדיק יסוד עולם. מה שהציץ וראה בו הקטן שבתלמידיו, גילויים נשגבים ומרהיבים של השגחת ה' גלויה, לא ישיג ולא יבין גם גדול בדורנו, דור חשכים.

ומעשה שהיה כך היה: השעה היתה אז כבר קרוב לשתים אחר חצות לילה, כאשר הגר"ח עדין נשא את שיחתו לפני "חבורת הביטחון" מבני הישיבה. ר' חיים קטע את שטף דיבורו וביקש לברר מה היא השעה, אולם כל תשובה לא הגיעה.

בימים ההם, וביחוד אצל צעירים בני עליה, נכלל השעון ברשימת פריטי המותרות. ברשות בני החבורה, כמנין בחורים נבחרים, לא היה אף שעון אחד. לפיכך שב ר' חיים מענייני השעה לחיי עולם שהיה עסוק בהם, ומשאלת השעון עבר לסוגיית הביטחון.

תלמידים יקרים, אמר, נראה שעדיין לא רכשנו בליבנו בטחון אמיתי, אם כן משמים היו מזמינים עבורנו שעון, ואפילו כולו עשוי זהב. ושוב פנה אל שיחתו העמוקה אודות מידת הביטחון בהשגחת ה'.

עוד הוא מלבן ומברר את הסוגיה לגדריה, כלליה ופרטיה, נכנס חייל רוסי. הציץ ימינה, הביט שמאלה, וניגש בצעדים חפוזים אל ר' חיים. יהודי אני וגר בעיירה ליד לודז' – מספר האיש – נקראתי להתייצב בצבא המלכותי, ואבי, גביר אדיר, העניק לי שלמונים לרופא הראשי שישחררני מהצבא. סמכתי על הבטחתו של הרופא, ובאתי בגפי לקבל את תעודת השחרור. כל כך סמוך ובטוח הייתי בשחרורי, עד שלא חשתי לשנות ממנהגי ולהמיר את בגדי המהודרים בפשוטים, אך נכונה לי הפתעה, בהגיע תורי, היתברר שטעה הרופא והחליפני באחר. האלמוני המאושר שוחרר במקומי, ואילו אני נלקחתי כמו כולם אל הצבא.

בינתיים, כבר מספר שבועות נמצא אני במחנה, יהודי יחיד בין חיילים גויים רבים. חוששני שהם יגנבו את שעוני היקר, שעון זהב. עתה ניצלתי חופשה קצרה מן המחנה ויצאתי אל העיר, כמו משמים גיליתי את האור הבוקע מבית המדרש, ונכנסתי בקשתי, איפוא, מאת הרב, שיואיל לשמור את שעוני כפקדון.

ר' חיים השתומם קמעה למראה החייל ולמשמע סיפורו המוזר, אך נאות ברצון לבקשתו. ברם – הודיעו מראש – עליך לדעת כי ביתי הוא כרשות הרבים, וכמי שמשתדל להתרחק ממכשול, לא אוכל לקבל עלי אחריות שאמנם ישמר השעון היטב. הרהר החייל רגע ואמר: רבי, הנני נותן לך את השעון במתנה גמורה. מוטב שיהיה נתון במתנה לרב יהודי, מאשר לקוח בגניבה על ידי ערלים, החייל לא ציפה להסכמה מר' חיים, אלא נטש את שעונו והסתלק. ר' חיים רץ אחריו להשיב לו את השעון, אך לא הצליח להשיגו.

אז סיים ר' חיים את שיחתו: הלא שמעתם דברי מקודם, כי אילו זכינו, והיינו בעלי בטחון באמת ובתמים, היו שולחים לנו שעון מן השמים, ואפילו מזהב. הרי לכם דוגמא מוחשית לביטחון בה' שעמד במבחן. (מורשת אבות)